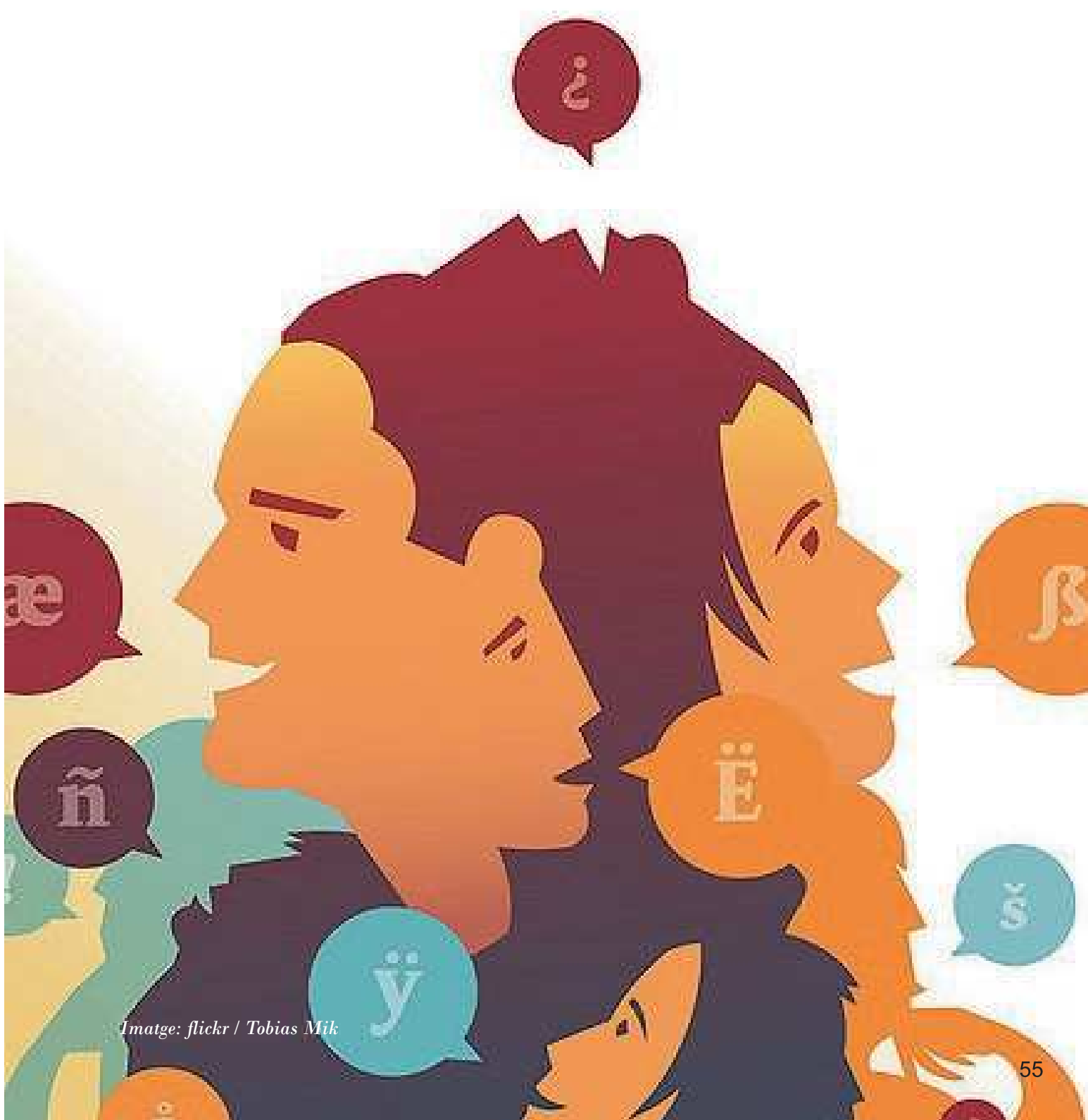

La consciència lingüística i la dignificació de la llengua que es parla a Mequinensa

Per Laura Farré Badia

Imatge: flickr / Tobias Mik

A Lourdes Ibarz, Batiste Estruga, Antonio Llop, Jesús Llop, Hèctor Moret, Maite Moret i a molts altres mequinensans que han contribuït decisivament a preservar i a dignificar el català al Poble

1. Introducció⁽¹⁾

És important documentar els usos que fan els parlants d'una llengua, per tal de tenir una visió global de la llengua que parlen i del context social i cultural en el qual es desenvolupa. Però si volem fer un pas més enllà, per tal de reflexionar sobre aquests usos, també és important tenir en compte el concepte de *consciència lingüística*. La consciència lingüística dels parlants, que es veu reflectida en l'ús que fan de la llengua que parlen, és quelcom imprescindible per garantir la dignificació d'aquesta llengua. En el cas del parlar de Mequinensa, sovint els parlants comparen la seva llengua amb el català "que parlen al telenotícies, a TV3", és a dir, el català estàndard, i tenen la percepció que el seu català està ple d'errors i que, per tant, si es dirigeixen a algú que no parla català occidental, han d'evitar dir certes paraules. Així, després d'haver parlat amb diverses persones de Mequinensa, em vaig adonar que, pel que fa a la dignificació de la llengua que es parla al Poble, encara hi ha força feina per fer.

Per contribuir a millorar la percepció que tenen alguns mequinensans, a dia d'avui, de la llengua que parlen, el maig del 2019 vaig començar a compartir, setmanalment, a través de Facebook, unes quantes paraules pròpies de la llengua de Mequinensa que surten al *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC)* i que, per tant, són normatives. Aleshores em vaig adonar que molts mequinensans no sabien que moltes paraules que fan servir en el dia a dia, com *defora*, *afonar*, *tremolí*, *torterot* i *safanòria*, surten al *DIEC* i, per tant, són normatives. Per això, l'objectiu d'aquest treball, que pertany a l'àmbit d'estudi de la sociolingüística, és influir en la consciència lingüística dels mequinensans i contribuir a la dignificació del seu parlar. Per fer-ho, presentaré un recull de paraules pròpies del parlar de Mequinensa que són normatives i que, per tant, els mequinensans les poden fer servir sense cap mena de complexa. A més, aquest recull anirà acompanyat d'un es de anotacions sociolingüístiques, relacionades amb els usos lingüístics i la consciència lingüística dels mequinensans i amb la dignificació de la llengua a la Franja, i també dels resultats d'un estudi sobre la percepció que tenen els mequinensans de la llengua que parlen.

2. Estat de la qüestió: la consciència lingüística i la dignificació de la llengua a la Franja

Durant les últimes dècades del segle xx, tal com assenyala MORET (1998), les associacions van tenir un paper important en la defensa i la dignificació de la llengua catalana a l'Aragó catalanòfon, ja que es van organitzar de manera col·lectiva, a través d'associacions locals, comarcals i supracomarcals. Algunes de les més significatives són les següents: Associació dels Consells Locals de la Franja (1985), Institut d'Estudis del Baix Cinca⁽²⁾ (1985) i Associació Cultural del Matarranya (1989). Totes elles han centrat les seves activitats en la defensa i la dignificació de la llengua catalana a través, sobretot, de la publicació de revistes i de col·leccions de llibres, com també a través d'activitats culturals obertes a la participació de la ciutadania.

Malauradament, si mirem enrere, i tal com lamenta SERÉS (2015: 106), en general a Aragó el català "*no ha estat mai percebut com un patrimoni, ans al contrari: se l'ha marginat fins al punt de desfigurar-li el nom. En quaranta anys, els successius governs han intentat amagar-lo i amargar-li la vida.*" Per sort, però, va arribar el català a l'escola, i també els llibres d'alguns escriptors de la Franja, que escrivien en català, com Desideri Lombarte, Josep Anton Chauvell, Hèctor Moret, Artur Quintana, Mercè Ibarz i, per descomptat, Jesús Moncada (SERÉS, 2015: 108-109).

De fet, en paraules de SERÉS (2015: 109), el projecte literari de Moncada "*va donar un punt de referència sòlid i acollidor*", que ha servit als qui són d'algun dels pobles de la Franja per situar la seva gent, la seva llengua, la seva terra i el seu temps. Tot i que no era l'objectiu de l'escriptor de Mequinensa, Moncada va ensenyar als aragonesos catalanòfons de la Franja que eren importants, o que com a mínim ho eren tant com la resta del món, ni més ni menys. I, a més, ho va fer, com diu SERÉS (2015: 109), amb un català ple de localismes, "*que es nodria d'expressions que enriquien la llengua i, precisament per això, feia una aportació a la cultura*". Potser té raó SERÉS (2015: 109) quan afirma que aquest era el veritable camí de sirga que ens va oferir Jesús Moncada.

Pel que fa a la conscienciació lingüística a la Franja, convé destacar el dinamisme del Moviment Franjolí per la Llengua i el Casal Jaume I de Fraga, que han portat a terme accions per promoure l'ús del català a la Franja, com ara el decàleg que van elaborar fa uns anys per Sant Jordi per la conscienciació lingüística del català, que es titula "*Una llengua viva és una llengua que es parla*" i que és una apel·lació als catalanoparlants de

la Franja perquè facin servir la llengua pròpia en el dia a dia i per evitar, així, que la situació del català empitjori en aquest territori.

"Una llengua viva és una llengua que es parla"

- 1) Transmet el català als teus fills i als teus néts.
- 2) Respecta la llengua i no uses castellanismes.
- 3) A l'escola, estudiem català i en català.
- 4) Valora totes les variants geogràfiques del català, com la nostra.
- 5) Fomenta el català a les teues xarxes socials.
- 6) Llibres, cine, música, teatre... en català.
- 7) Parla català sempre que pugues i ensenya'l.
- 8) Demana respecte per a la teua llengua materna.
- 9) Consumeix mitjans de comunicació i productes etiquetats en català.
- 10) Exerceix els teus drets lingüístics. Hi tens dret.

Decàleg 'Una llengua viva és una llengua que es parla', elaborat pel Moviment Franjolí per la Llengua i el Casal Jaume I de Fraga.

Font: exllengua.blogspot.com

Al Casal Jaume I de Fraga també s'han fet jornades per la dignificació de la llengua; així com a moltes poblacions de la Franja se celebra el dia de la llengua materna. Cal destacar la Jornada per la dignificació lingüística, organitzada l'any 2010 per Institut d'Estudis del Baix Cinca, amb la col·laboració del Casal Jaume I de Fraga i el suport d'Òmnium Cultural de Ponent, que es va repetir l'any 2013.

Fa només dues dècades, quan a les comarques de la Franja hi havia el percentatge més elevat de població amb el català com a llengua inicial de tot l'àmbit lingüístic, GALAN (1999) ja va advertir que, en realitat, l'estat de salut de la llengua catalana a l'Aragó era "crític", i assegurava que "la manca de prestigi associat a les varietats locals era una amenaça per a la seva viabilitat futura en un món que avançava decididament cap a l'homogeneïtzació econòmica, cultural i lingüística" (VALLS, 2020).

L'investigador Esteve VALLS (2020), que reflexiona sobre la pregunta de si el català de la Franja té garantit d'arribar al segle XXII, considera que tot dependrà de les decisions (personals,

col·lectives, polítiques, en definitiva) que es prenguin en els propers anys. Però també assegura que tots els indicadors sociolingüístics recents dibuixen aquest horitzó com a possible per al conjunt de varietats de la Franja.

Un dels elements que se sol tenir en compte a l'hora de valorar el grau de vitalitat d'una llengua és l'evolució del percentatge d'habitants d'un territori que l'han après a casa, d'un o dels dos pares. Segons Javier GIRALT i Maite MORET (2017), professors de la Universitat de Saragossa, l'any 2014 tenien el català com a llengua inicial un 68,4% dels franjolins de més de 65 anys però només un 34% dels franjolins d'entre 15 i 29 anys, mentre que el percentatge dels que tenien el castellà com a llengua primera havia augmentat del 31% al 42,3% entre aquestes dues franges d'edat. Aquest fet no s'ha d'atribuir a un abandonament massiu de la llengua pròpia per part de la població franjolina, sinó més aviat als canvis demogràfics esdevinguts durant els últims anys. Malauradament, però, el resultat és que el 2014 només un de cada tres joves de la Franja tenia el català com a llengua primera.

En segon lloc, l'indicador que se sol tenir en compte per valorar si en un territori s'està produint un procés de substitució lingüística és l'evolució de la transmissió lingüística intergeneracional. Aquest indicador es fixa en la quantitat de progenitors que transmeten la llengua pròpia als fills, però també en aquells que deixen de fer-ho per transmetre'ls la llengua de més prestigi. En aquest sentit, investigadors com Natxo Sorolla han advertit que "en algunes comarques alguns resultats apunten que el manteniment de la transmissió intergeneracional del català ja no és generalitzat i té erosions rellevants" (SOROLLA, 2017: 20).

Finalment, hi ha un tercer indicador clau per detectar un procés de substitució lingüística previ a la interrupció de la transmissió intergeneracional, que és la llengua que fan servir els joves per relacionar-se. En el cas de la Franja, SOROLLA (2017) ha detectat que fins a una quarta part dels preadolescents de la Llitera i el Baix Cinca que són catalanoparlants familiars interaccionen entre ells en castellà, i això el porta a afirmar que avui el català a la Franja trontolla com a llengua de relació intragrupal en benefici del castellà (VALLS, 2020).⁽³⁾

Pel que fa a la dignificació de la llengua a la Franja, VALLS (2020) reconeix que la implantació del català a l'escola no ha estat prou significativa i no ha servit per contenir l'avenç del castellà, ni tampoc ha contribuït a dignificar-lo com s'esperava. L'autor considera que la llengua continua sense tenir presència en l'espai públic i que les mesures impulsades per la Direcció General de

Política Lingüística del Govern d'Aragó són insuficients per revertir la situació de subordinació de la llengua catalana a la Franja.

En resum, segons VALLS (2020), sense una mobilització ciutadana que forci els poders públics a impulsar una veritable política lingüística de revitalització de la llengua, és possible que el català a la Franja no arribi al segle xxii.

Associationsnow.com

2.1. La consciència lingüística i la dignificació de la llengua a Mequinensa

Pel que fa a les referències específiques d'estudis anteriors, cal destacar el treball d'Hèctor MORET (1994) sobre la llengua de Mequinensa: en aquest estudi, l'autor fa una reflexió sobre els factors sociolingüístics i les actituds psicolingüístiques de la comunitat mequinensana. Segons MORET (1994: 143), els parlants mequinensans, en general, tenen dividida la consciència nacional de la consciència lingüística: en general, se senten aragonesos de nació/regió, malgrat que la majoria parla català (català de Mequinensa, no català oriental).

L'autor admet que, pel que fa a la consciència lingüística, com a mínim fa vint-i-sis anys, quan va elaborar l'estudi, els mequinensans tenien (i potser molts encara tenen a dia d'avui) la percepció que parlen una llengua "no gaire pura", o una llengua l'ús de la qual, com a mínim, es relaciona amb àmbits molt limitats (MORET 1994: 146). MORET (1994: 148) també parla d'una nova consciència lingüística entre els parlants mequinensans, sobretot entre els més joves, que va tenir lloc fa més de vint anys, gràcies a la qual es va rebutjar el terme despectiu xapurreat com a denominació de la llengua que es parla a Mequinensa. Els termes més emprats, per fer referència a la llengua que es parla al Poble, són, segons MORET (1994: 148), *mequinensà* i *parlar com al poble*, que contribueixen a diferenciar la llengua que es parla al Poble del català oriental (o barceloní, per ser més exactes).

Pel que fa als usos lingüístics, fa vint-i-sis

anys, quan MORET va publicar el seu estudi, el català era (i, en bona part, encara és) la llengua "emprada oralment per la immensa majoria dels mequinensans", mentre que el castellà "continua sent la llengua d'ús gairebé exclusiu en els àmbits formals i escrits" (MORET, 1994: 141).

Amb relació a la política lingüística duta a terme per l'Ajuntament de Mequinensa, MORET (1994: 142) destaca l'acció que es va portar a terme a la primavera del 1993, per tal de dignificar la llengua del Poble: la retolació, en castellà i català, dels carrers i les places de la vila nova de Mequinensa i l'organització de cursos de català per a adults.⁽⁴⁾ Malgrat que a dia d'avui la retolació d'algunes instal·lacions municipals i les comunicacions formals continuen sent, gairebé de manera exclusiva, en castellà; sembla que la intenció de l'Ajuntament i d'algunes associacions municipals, com el Grup d'Investigació «Coses del Poble», el Grup de ceràmica, l'associació de la Dona Mequinensana, etc., és, com ja apuntava MORET fa uns quants anys, la d'intensificar les accions a favor de la llengua que es parla a Mequinensa.

Getty Images

3. Objectius

L'objectiu general del treball és descriure els usos lingüístics de la comunitat lingüística mequinensana. Com he dit abans, és important documentar els usos que fan els parlants d'una llengua, per tal de tenir una visió global de la llengua que parlen i del context social i cultural en el qual es desenvolupa. No hem d'oblidar que la llengua, a banda d'un instrument de comunicació, és una marca d'identitat, que defineix les persones i la comunitat de la qual formen part. Per tant, el primer objectiu específic és analitzar els usos lingüístics dels mequinensans per tal de reflexionar sobre una qüestió tan important com és la visió global de la llengua que parlen i el context social i cultural en el qual es desenvolupa.

El segon objectiu específic és contribuir a millorar la percepció que tenen alguns mequinensans de la llengua que parlen.

4. Metodologia

L'àrea d'estudi d'aquesta recerca es limita a la vila de Mequinensa. Per tal d'obtenir dades sobre els usos lingüístics dels mequinensans, vaig elaborar un qüestionari, el qual va ser respost per un total de 272 mequinensans, entre els quals hi havia 94 homes i 178 dones. L'únic requisit que havien de complir els informants és ser de Mequinensa.⁽⁵⁾

El qüestionari, que es va fer públic el dia 30 de març del 2020 i va estar actiu fins al 31 de maig, era anònim i constava de 12 preguntes de tipus test, amb quatre opcions de resposta o més. Les úniques dades personals que es van demanar als participants són el sexe (home o dona), la franja d'edat en la qual es trobaven i si en aquell moment vivien a Mequinensa. Per tal de no condicionar les respostes, els informants no van saber en cap moment, ni abans de respondre el qüestionari ni després d'haver-lo fet, quin era l'objecte d'estudi d'aquesta recerca. Per elaborar el qüestionari, vaig fer servir l'eina Forms de Google, que permet elaborar tota mena de qüestionaris en línia i compartir-los, després, de manera senzilla amb els participants. Així per fer arribar el qüestionari als participants, només els vaig haver d'enviar un enllaç que els portava directament a la pàgina on hi havia les preguntes que havien de respondre.

Pel que fa al processament de les dades, vaig elaborar unes taules amb el programa LibreOffice que em van ajudar a organitzar la informació i, a continuació, vaig utilitzar l'eina de presentació de les dades del programari Excel per processar-la.

Pel que fa a l'anàlisi de les dades, he tingut en compte els factors de variació *edat* (factor de variació de tipus generacional), *sexe* (factor de variació de tipus social) i *lloc de residència*, això és, a Mequinensa o fora del Poble (factor de variació de tipus social). I les preguntes que es van fer estan relacionades amb l'ús públic i privat de la llengua i amb la consciència lingüística dels parlants.

Les preguntes que van haver de respondre els informants són les següents:

1. Ets home o dona?
 - Home
 - Dona
2. Quina edat tens?
 - Menys de 20 anys
 - Entre 20 i 35 anys
 - Entre 35 i 50 anys
 - Entre 50 i 65 anys
 - Més de 65 anys
3. Actualment, vius a Mequinensa?
 - Sí, hi visc
 - No, fa anys que no hi visc
 - No hi visc, però he marxat del Poble fa poc
 - Visc fora de Mequinensa entre setmana però hi torno els cap de setmana
4. Quina llengua fas servir a casa, quan et relaciones amb la família?
 - Sempre el català/mequinensà
 - Sempre el castellà
 - Quan escric, el castellà i quan parlo, el català/mequinensà
 - Quan escric, el català/mequinensà i quan parlo, el castellà
 - El català/mequinensà i el castellà indistintament
5. Quina llengua fas servir a la feina?
 - Sempre el català/mequinensà
 - Sempre el castellà
 - Quan escric, el castellà i quan parlo, el català/mequinensà
 - Quan escric, el català/mequinensà i quan parlo, el castellà
 - El català/mequinensà i el castellà indistintament
6. Quina llengua fas servir per comunicar-te a través de les xarxes socials?
 - Sempre el català/mequinensà
 - Sempre el castellà
 - Quan escric, el castellà i quan parlo, el català/mequinensà
 - Quan escric, el català/mequinensà i quan parlo, el castellà
 - El català/mequinensà i el castellà indistintament
7. En quina llengua acostumes a llegir els llibres?
 - Sempre en català/mequinensà
 - Sempre en castellà
 - En català/mequinensà i en castellà indistintament

- tament
- En alguna altra llengua

8. En quina llengua prefereixes mirar el telenotícies?
- Sempre en català/mequinensà
 - Sempre en castellà
 - En català/mequinensà i en castellà indistintament
 - En alguna altra llengua

9. Quina paraula o expressió fas servir per referir-te a la llengua que es parla a Mequinensa?
- Català
 - Dialecte del català
 - Mequinensà
 - Xapurriat
 - Parlar de Mequinensa
 - (Parlo) "com al Poble"

10. Alguna vegada has optat pel català estàndard quan t'has hagut de dirigir a algú que no parla català occidental, com, per exemple, algú que és de Barcelona?
- Sí, sempre miro de fer servir el català estàndard, en aquests casos
 - Sí, m'ha passat alguna vegada
 - Si m'ha passat alguna vegada, no ho he fet de manera conscient
 - No, encara que m'hagi de comunicar amb algú que no parla català occidental, no canvio a l'estàndard

11. Si alguna vegada t'ha passat, que has optat pel català estàndard, per quina raó creus que ha sigut?
- Tenia por que no m'entenguessin
 - Em feia vergonya parlar com al Poble
 - Per respecte a l'altra persona
 - No m'ha passat mai
 - Altres opcions

12. Creus que paraules pròpies del parlar de Mequinensa com ferramenta, torterol, safanòria, defora i afonar surten al *Diccionari de la Llengua Catalana (DIEC)*? I, si fos que sí, t'estranyaria que hi sortissin?
- No crec que hi surtin, m'estranyaria molt que hi fossin
 - Sí que hi surten, són normatives
 - No ho sé, però si hi sortissin em sorprendria
 - Exactament no ho sé, però si hi sortissin no m'estranyaria gens

ANUS School of Literature

5. Recull de paraules pròpies del parlar de Mequinensa que són normatives

Tot seguit presentaré unes quantes paraules pròpies de la llengua de Mequinensa que surten al *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC)* i que, per tant, són normatives; per fer-ho, les he agrupat en quatre categories: noms, adjectius, verbs i adverbis.

Noms

FERRAMENTA

n. eina (exemple: *El lampista ha vingut sense ferramentes*)

GRANERA

n. escombra (exemple: *Estàs més prim que un pal de granera*)

MOSSADA

n. mossegada (exemple: *Vols una mossada d'aquest pastís? o Anem a fer una mossada!*)

MURICEC

n. ratapinyada (exemple: *Va sentir "l'estrèpit d'un vol imprevist de muricecs"*)

PANÍS

n. blat de moro (exemple: *Afegirem panís a l'amanida*)

PANISTRA (paraula proporcionada per Tere Palau)

n. panera (exemple: *Em pots portar la panistra de la roba?*)

RABOSA

n. guineu (exemple: *La majoria de raboses acostumen a viure entre dos i tres anys*)

ROVINA (paraula proporcionada per Jordi Aranés)

n. fang, brossa, que deixa una riuada a les vores del riu (exemple: *Renta't les mans, pareix que hi portis rovina*) (també es fa servir com a adjectiu: rovinós)

SAFANÒRIA

n. pastanaga (exemple: *Hi poses safanòria a l'estofat?*)

TORTEROL

n. turmell (exemple: *Ha caigut i s'ha fet mal al torterol*)

TREMOLÍ

n. lleuger tremolor (exemple: *Quin tremolí! Que*

tens fred?)

Adjectius

APEGALÓS

adj. enganxós (exemple: És molt apegalós, li he dit que no necessito ajuda i me'n continua oferint)

GALDÓS

adj. lleig, mal fet, brut, torrat, dolent, etc. (exemple: Que has caigut a la bassa? Vas galdós!)

GUERXO

adj. estràbic (exemple: És guerxo d'un ull)

LLAMINER (paraula proporcionada per Tere Ibarz)

adj. afeccionat a les lllaminadures (exemple: Ja tornes a menjar un caramel? Ets molt lllaminer)

SAPASTRE

adj. malfeiner, maldrestre, beneït (exemple: És un sapastre: fa malbé tot el que toca)

SOMPO

adj. lent, mostra indiferència i poca atenció (exemple: És molt sompo, si no l'ajudes li caurà)

Verbs

AFONAR

v. enfonsar (exemple: Afonar-se davall de l'aigua)

AGRANAR

v. escombrar (exemple: Agraneu el menjador després de dinar)

EIXIR

v. sortir (exemple: Eixir a passejar)

FLOCAR (paraula proporcionada per Jordi Aranés)

v. pegar (exemple: Li ha flocat una bona bescollada)

PARÈIXER

v. semblar (exemple: Pareix un bon home)

POPAR

v. mamar, xuclar (exemple: El xiquet es va adormir mentre popava)

Adverbis

DEFORA

adv. a fora, a l'exterior (exemple: Dins no hi ha ningú: tots són defora)

Paraules relacionades amb les festes de "La Santa" de Mequinensa:

BINGO

n. joc d'atzar (exemple: La plaça de l'Ajuntament s'omple a l'hora del bingo)

CORREFOC

n. focs d'artifici de dracs, diables i altres personatges fantàstics de la mitologia popular (exemple: El correfoc anirà a càrrec de la colla de diables i tambors Lo Golafre)

GIMCANA

n. cursa de característiques especials amb finalitats de divertiment (exemple: La gimcana es farà a les penyes)

SENDERI

n. seny (exemple 1: La penya Poc Senderi organitza el joc del mocador; exemple 2: Durant les festes, no perdem del tot el senderi)

SOGA

n. corda gruixuda (exemple: La penya Durs de Mollera organitza el tir de sogà)

XARANGA

n. conjunt instrumental (exemple: La xaranga acostuma a amenitzar les competicions)

Paraules relacionades amb el lèxic eròtic i sexual del parlar del Poble⁽⁶⁾ (totes apareixen a l'article que el filòleg Hèctor Moret va publicar l'any passat al segon número de la revista L'Angorfa)

COLLÓ

n. testicle (exemple: Ets molt colló, no et queixis que no n'hi ha per tant.)

FAVA

n. vulg. gland (al Poble: també fa referència a la totalitat del membre viril, no només el gland) (exemple: És molt pesat: la gent n'està fins a la punta de la fava)

FIGA

n. vulg. parts genitals externes de la dona (exemple: No li agrada treballar, es passa el dia rasant-se la figa)

POPA

n. mamella (exemple: Aquesta dona té un bon popam: té les popes molt voluminoses)

ULLERA

n. vulg. anus (exemple: Si t'han fet una endoscòpia, t'hauran introduït l'endoscopi per la ullera)

6. Estudi sobre la percepció que tenen els mequinensans de la llengua que parlen

En aquest apartat, l'anàlisi dels resultats obtinguts es presentarà dividida en dos subapartats: el primer subapartat consistirà en la presentació dels resultats obtinguts, que s'ha fet a partir dels factors de variació sexe, edat i lloc de residència; i el segon subapartat conté l'anàlisi dels resultats obtinguts.

6.1. Resultats obtinguts

Pregunta 1: Quina llengua fas servir a casa, quan et relaciones amb la família?										
	Sexe		Edat					Viuen al Poble		TOTAL
	Homes	Dones	< 20	20-35	35-50	50-65	> 65	Sí	No	
Sempre el català/mequinensà	66	109	6	45	47	51	26	130	45	175
Sempre el castellà	5	7	0	6	4	2	0	6	6	12
Quan escric, el castellà, i quan parlo, el català/mequinensà	8	20	1	9	11	6	1	21	7	28
Quan escric, el català/mequinensà, i quan parlo, el castellà	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
El català/mequinensà i el castellà indistintament	15	41	2	16	19	15	4	35	21	56
Respostes en blanc	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1
TOTAL	94	178	9	76	81	75	31	192	80	
Total de respostes	272		272					272		272

Pregunta 2: Quina llengua fas servir a la feina?										
	Sexe		Edat					Viuen al Poble		TOTAL
	Homes	Dones	< 20	20-35	35-50	50-65	> 65	Sí	No	
Sempre el català/mequinensà	23	41	4	14	18	20	8	46	18	64
Sempre el castellà	13	17	2	11	9	6	2	14	16	30
Quan escric, el castellà, i quan parlo, el català/mequinensà	7	15	1	9	6	5	1	18	4	22
Quan escric, el català/mequinensà, i quan parlo, el castellà	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1
El català/mequinensà i el castellà indistintament	48	94	2	40	47	38	15	106	36	142
Respostes en blanc	10	3	0	1	1	6	5	8	5	13
TOTAL	101	171	9	76	81	75	31	192	80	
Total de respostes	272		272					272		272

Pregunta 3: Quina llengua fas servir per comunicar-te a través de les xarxes socials?										
	Sexe		Edat					Viuen al Poble		TOTAL
	Homes	Dones	< 20	20-35	35-50	50-65	> 65	Sí	No	
Sempre el català/mequinensà	19	39	4	9	16	20	9	45	13	58
Sempre el castellà	10	24	0	14	8	7	5	17	17	34
Quan escric, el castellà, i quan parlo, el català/mequinensà	2	12	0	8	5	1	0	12	2	14
Quan escric, el català/mequinensà, i quan parlo, el castellà	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
El català/mequinensà i el castellà indistintament	63	102	5	45	52	46	17	118	47	165
Respostes en blanc	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1
TOTAL	94	178	9	76	81	75	31	192	80	
Total de respostes	272		272					272		272

Pregunta 4: En quina llengua acostumes a llegir els llibres?										
	Sexe		Edat					Viuen al Poble		TOTAL
	Homes	Dones	< 20	20-35	35-50	50-65	> 65	Sí	No	
Sempre en català/mequinensà	4	4	1	0	2	3	2	2	6	8
Sempre en castellà	38	92	5	50	46	21	8	100	30	130
En català/mequinensà i el castellà indistintament	46	80	3	23	32	48	20	87	39	126
En alguna altra llengua	6	2	0	3	1	3	1	3	5	8
Respostes en blanc	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAL	94	178	9	76	81	75	31	192	80	
Total de respostes	272		272					272		272

Pregunta 5: En quina llengua prefereixes mirar el telenotícies?										
	Sexe		Edat					Viuen al Poble		TOTAL
	Homes	Dones	< 20	20-35	35-50	50-65	> 65	Sí	No	
Sempre en català/mequinensà	17	21	2	6	11	13	6	16	22	38
Sempre en castellà	34	63	5	36	27	20	9	78	19	97
En català/mequinensà i el castellà indistintament	40	91	2	34	42	39	14	96	35	131
En alguna altra llengua	3	2	0	0	0	3	2	1	4	5
Respostes en blanc	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1
TOTAL	94	178	9	76	81	75	31	192	80	
Total de respostes	272		272					272		272

Pregunta 6: Quina paraula o expressió fas servir per referir-te a la llengua que es parla a Mequinensa?										
	Sexe		Edat					Viuen al Poble		TOTAL
	Homes	Dones	< 20	20-35	35-50	50-65	> 65	Sí	No	
Català	40	57	1	26	23	35	12	73	24	97
Dialecte del català	8	9	2	4	6	2	3	14	3	17
Mequinensà	20	58	3	25	23	20	7	52	26	78
Xapurriat	0	4	0	1	2	0	1	1	3	4
Parlar de Mequinensa	4	7	0	2	3	4	2	7	4	11
(Parlo) "com al Poble"	43	22	3	18	24	14	6	45	20	65
Respostes en blanc	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAL	115	157	9	76	81	75	31	192	80	
Total de respostes	272		272					272		272

Pregunta 7: Alguna vegada has optat pel català estàndard quan t'has hagut de dirigir a algú que no parla català occidental, com, per exemple, algú que és de Barcelona?										
	Sexe		Edat					Viuen al Poble		TOTAL
	Homes	Dones	< 20	20-35	35-50	50-65	> 65	Sí	No	
Sí, sempre miro de fer servir el català estàndard, en aquests casos	28	50	4	26	24	18	6	50	28	78
Sí, m'ha passat alguna vegada	24	40	2	16	19	21	6	45	16	64
Si m'ha passat alguna vegada, no ho he fet de manera conscient	14	29	2	11	11	11	8	31	12	43
No, encara que m'hagi de comunicar amb algú que no parla català nord-occidental, no canvio a l'estàndard	28	58	1	23	27	25	10	66	23	86
Respostes en blanc	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1
TOTAL	94	178	9	76	81	75	31	193	79	
Total de respostes	272		272					272		272

Pregunta 8: Si alguna vegada t'ha passat, que has optat pel català estàndard, per quina raó creus que ha sigut?										
	Sexe		Edat					Viuen al Poble		TOTAL
	Homes	Dones	< 20	20-35	35-50	50-65	> 65	Sí	No	
Tenia por que no m'entenguessin	17	52	1	22	22	16	8	50	19	69
Em feia vergonya parlar com al Poble	3	1	1	2	0	1	0	3	1	4
Per respecte a l'altra persona	43	50	5	25	20	30	13	65	28	93
No m'ha passat mai	18	36	2	9	22	14	7	34	20	54
Altres opcions	9	27	0	12	13	10	1	30	6	36
Respostes en blanc	4	12	0	6	4	4	2	10	6	16
TOTAL	94	178	9	76	81	75	31	192	80	
Total de respostes	272		272					272		272

Pregunta 9: Creus que paraules pròpies del parlar de Mequinensa com <i>ferramenta</i> , <i>tortrol</i> , <i>safanòria</i> , <i>defora</i> i <i>afonar</i> surten al Diccionari de la Llengua Catalana (DIEC)? I, si fos que sí, t'estranyaria que hi sortissin?										
	Sexe		Edat					Viuen al Poble		TOTAL
	Homes	Dones	< 20	20-35	35-50	50-65	> 65	Sí	No	
No crec que hi surtin, m'estranyaria molt que hi fossin	9	17	1	12	8	4	1	20	6	26
Sí que hi surten, són normatives	14	25	0	6	11	15	7	23	16	39
No ho sé, però si hi surten em sorprendria	23	47	5	31	18	12	4	54	16	70
Exactament no ho sé, però si hi sortissin no m'estranyaria gens	48	89	3	27	44	44	19	95	42	137
Respostes en blanc	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAL	94	178	9	76	81	75	31	192	80	
Total de respostes	272		272					272		272

6.2. Anàlisi dels resultats obtinguts

Pel que fa a la llengua que els mequinensans fan servir a casa, quan es relacionen amb la família, cal destacar el percentatge de més del 64% de mequinensans que fan servir sempre el català/mequinensà (175 dels 272 mequinensans entrevistats). Amb relació als joves de menys de 20 anys, 6 del total de 9 entrevistats d'aquesta franja d'edat fan servir sempre el català/mequinensà a casa. I també és significativa la xifra de persones que fan servir el català/mequinensà i el castellà indistintament, són més d'un 20% (56 dels 272 mequinensans entrevistats). A més, no hi ha cap mequinensà que declari que fa servir el català/mequinensà quan escriu i el castellà quan parla. Però sí que hi ha qui se sent més segur fent servir el castellà a l'hora d'escriure, malgrat que a l'hora de parlar es faci servir el català/mequinensà, poc més d'un 5% de mequinensans (28 del total de 272).

Pel que fa a la llengua que els mequinensans fan servir a la feina,⁽⁷⁾ cal destacar el percentatge de més del 54%, que correspon als mequinensans que fan servir el català/mequinensà i el castellà indistintament (142 dels 272 mequinensans entrevistats). Més d'un 24%

fan servir sempre el català/mequinensà (64 dels 272 mequinensans entrevistats). Així mateix, és significatiu que 18 mequinensans que no viuen al Poble facin servir sempre el català/mequinensà a la feina. Aquest cas no és tan evident ni tan esperable, com sí que ho és, en canvi, que facin servir el català/mequinensà a la feina els mequinensans que viuen i que treballen al Poble.

Pel que fa a la llengua que els mequinensans fan servir per comunicar-se a través de les xarxes socials, més d'un 60% fan servir el català/mequinensà i el castellà indistintament (165 dels 272 mequinensans entrevistats), i més d'un 21% fan servir sempre el català/mequinensà (58 persones del total de 272 entrevistats). En canvi, més d'un 12% de mequinensans prefereixen fer servir el castellà per comunicar-se a través de les xarxes socials (34 del total de 272).

Pel que fa a la llengua que els mequinensans trien a l'hora de llegir un llibre, el català no és la seva llengua preferida, ja que més d'un 47% prefereixen llegir en castellà (130 de les 272 persones entrevistades) i un 46% dels mequinensans llegeixen en català i en castellà indistintament (126 de les 272 persones entrevistades). Altrament, la majoria de joves de menys de 20 anys que han estat entrevistats (5

de 9) llegeixen els llibres sempre en castellà.

Pel que fa a la llengua que els mequinensans trien a l'hora de mirar el telenotícies, més d'un 48% dels mequinensans entrevistats (131 del total de 272) miren el telenotícies en català/mequinensà i en castellà indistintament; i més d'un 35% (97 del total de 272) el miren sempre en castellà. En aquest cas, els joves de menys de 20 anys també prefereixen mirar les notícies sempre en castellà.

Pel que fa a la paraula o expressió que fan servir els mequinensans per referir-se a la llengua que es parla a Mequinensa, més d'un 35% de les persones entrevistades (97 del total de 272) l'anomenen català i més d'un 28% (78 del total de 272 entrevistats), mequinensà. És significatiu el percentatge del més del 23% de mequinensans que s'hi refereixen de la manera següent: (parlo) "com al Poble" (65 dels total de 272). I, finalment, cal destacar també que encara hi ha 4 persones que l'anomenen xapurriat. En aquest sentit, potser caldria insistir en la idea següent: la manera com ens referim a la llengua que parlem contribueix decisivament a la percepció que en tenim, per això és important que, si volem conservar i dignificar aquesta llengua, evitem referir-nos-hi amb termes o expressions que li treguin valor i importància, com és el cas del terme xapurriat, que té una certa connotació negativa, perquè xampurrejar una llengua vol dir parlar malament una llengua, barrejant mots, expressions, etc.

Pel que fa al fet d'optar pel català estàndard en el moment d'haver-se de dirigir a algú que no parla català occidental, com, per exemple, algú que és de Barcelona, és majoritària la resposta negativa, és a dir, la resposta que, en el cas d'haver-se de comunicar amb algú que no parla català occidental, no es fa el canvi a l'estàndard: més d'un 31% dels entrevistats han optat per aquesta resposta (86 del total de 272). Més d'un 28%, en canvi, sempre miren de fer servir l'estàndard en situacions com aquesta (78 del total de 272). En aquest cas, potser seria interessant que es fes èmfasi en la idea que no és imprescindible canviar a l'estàndard quan es parla amb algú que no pertany al domini occidental de la llengua, ja que les diferències que hi pugui haver entre un parlant occidental i un parlant oriental del català, a grans trets, i d'una manera general, no impediran ni dificultaran de manera significativa la comunicació entre els parlants.

Pel que fa a la raó per la qual s'ha optat pel català estàndard en un cas com el que acabem de comentar, és majoritària la resposta que té a veure amb el respecte que es vol mostrar cap a l'altra persona: més d'un 36% de les persones entrevistades considera que, quan es fa el canvi a l'estàndard, es fa per mostrar respecte a l'altre (93 del

272 del total de persones entrevistades). Així mateix, aquesta és l'opció preferida dels joves mequinensans de menys de 20 anys. També cal destacar el percentatge del 27% (69 de les 272 persones entrevistades) de mequinensans que canvien a l'estàndard per por que no els entenguin. Així com hi ha 4 persones (del total de 272) que declaren que si canvien a l'estàndard és perquè els fa vergonya parlar com al Poble. En aquest cas, caldria transmetre la idea que és difícil que un parlant que pertany al domini oriental del català no entengui el català que parla algú que és de Mequinensa o de qualsevol altre poble de la Franja. Potser hi podria haver alguna paraula concreta, en algun moment puntual, que no s'entengués; però si això passés n'hi hauria prou amb aclarir el significat de la paraula en qüestió, ja que més enllà d'aquest detall no hi hauria d'haver cap altre element que dificultés ni impedís la comunicació entre ambdós parlants.

Pel que fa a l'aparició en el *DIEC2* d'algunes paraules pròpies del parlar del Poble, com ferra-menta, torterol, safanòria, més del 50% dels entrevistats (137 del total de 272) afirmen que no saben si són normatives però que en cas que ho fossin no els sorprendria gens. I més d'un 25% (70 del total de 272) no ho saben però confessen que si hi sortissin els sorprendria. Els joves de menys de 20, majoritàriament, han optat per aquesta opció. Així, seria interessant que no hi hagués tants mequinensans a qui els sorprengués que certes paraules del parlar de Mequinensa són normatives. Sobretot, caldria que als joves no els sorprengués gens. Per aconseguir-ho, seria necessari donar a conèixer les paraules pròpies del català de Mequinensa que són normatives i que es fan servir habitualment al Poble, per tal que els parlants mequinensans adquireixin seguretat a l'hora de parlar i no canviïn certes paraules pròpies del català de Mequinensa per paraules pròpies del català estàndard.

Així i tot, per esbrinar si la variable *sexe* té alguna incidència, i de quina manera incideix en els resultats, caldria analitzar una mostra en la qual la xifra d'homes i dones entrevistats fos la mateixa. Com en el cas de la variable *edat*, que també caldria partir d'una mostra on hi hagués el mateix nombre d'entrevistats en cadascuna de les franges que s'han determinat.

7. Conclusions

L'objectiu general del treball era descriure els usos lingüístics de la comunitat lingüística mequinensana. Un primer objectiu específic era analitzar els usos lingüístics dels mequinensans per tal de reflexionar sobre la visió global de la llengua que parlen i el context social i cultural en

el qual es desenvolupa; i un segon objectiu específic era contribuir a millorar la percepció que tenen alguns mequinensans de la llengua que parlen.

Els resultats obtinguts m'han permès confirmar que, en primer lloc, és important tenir en compte el concepte de *consciència lingüística*. La consciència lingüística dels parlants, que es veu reflectida en l'ús que fan de la llengua que parlen, és quelcom imprescindible per garantir la dignificació d'aquesta llengua.

En segon lloc, les notacions sociolingüístiques, relacionades amb els usos lingüístics i la consciència lingüística dels mequinensans i amb la dignificació de la llengua a la Franja, han posat de manifest la importància de les associacions culturals, que han centrat les seves activitats en la defensa i la dignificació de la llengua catalana, i han permès presentar les idees següents: el poc prestigi que han tingut i que encara tenen les varietats locals ha estat una amenaça per a la seva viabilitat futura (GALAN, 1999), així com els mequinensans tenen la percepció que parlen una llengua “no gaire pura”, o una llengua l'ús de la qual, com a mínim, es relaciona amb àmbits molt limitats (MORET, 1994: 146).

Pel que fa a la dignificació de la llengua, la subtil implantació del català a l'escola no ha servit per contenir l'avenç del castellà, ni tampoc ha contribuït a dignificar-lo com s'hauria d'haver fet. Realment, les mesures impulsades per la Direcció General de Política Lingüística del Govern d'Aragó són insuficients per revertir la situació de subordinació de la llengua catalana (VALLS, 2020).

Pel que fa als usos lingüístics, el català és la llengua que fan servir oralment i en l'àmbit privat la immensa majoria dels mequinensans, mentre que el castellà continua sent la llengua d'ús gairebé exclusiu en els àmbits formals i escrits (MORET, 1994: 141).

En tercer lloc, és significatiu i certament esperançador que 18 mequinensans que no viuen al Poble facin servir sempre el català/mequinensà a la feina. En canvi, pel que fa a la llengua dels joves, he pogut comprovar que el resultat que van presentar GIRALT i MORET (2017) el 2014, segons els quals només un de cada tres joves de la Franja tenia el català com a llengua primera continua vigent: el català no és la llengua preferida dels joves de Mequinensa de menys de 20 anys ni a l'hora de llegir un llibre ni a l'hora de mirar el telenotícies, la majoria llegeixen els llibres sempre en castellà i miren les notícies també sempre en castellà.

Finalment, he trobat que hi ha 4 persones que anomenen xapurriat el català de Mequinensa,

una denominació que s'hauria d'evitar, ja que té una certa connotació negativa: *xampurrejar* una llengua vol dir parlar-la malament. També ha aparegut la idea de canviar a l'estàndard en una conversa amb algú que no parla català occidental per por que no se'ls entengui. I no hem d'oblidar que hi ha 4 persones que declaren que si canvien a l'estàndard és perquè els fa vergonya parlar com al Poble. En realitat, no és imprescindible canviar a l'estàndard quan es parla amb algú que no pertany al domini occidental de la llengua, ja que les diferències que hi pugui haver entre un parlant occidental i un parlant oriental del català, a grans trets, i d'una manera general, no impediran ni dificultaran de manera significativa la comunicació entre els parlants.

A més, hi ha més d'un 25% de mequinensans que confessen que si certes paraules del parlar del Poble sortissin al *DIEC2* sí que els sorprendria. No ens ha de passar per alt que els joves de menys de 20, majoritàriament, han optat per aquesta opció.

En definitiva, pel que fa a la continuïtat del català a la Franja, com afirma VALLS (2020), tot dependrà de les decisions personals, col·lectives i polítiques que es prenguin en els propers anys, i també de la mobilització ciutadana que hi pugui haver, que forci els poders públics a impulsar una veritable política lingüística de revitalització de la llengua.

Hi ha diversos aspectes que no he pogut desenvolupar en aquest treball i que caldria estudiar en profunditat, un d'ells és la comparació de les diverses franges d'edat proposades. Així mateix, a banda de l'anàlisi comparativa de les diverses franges d'edat, per esbrinar si la variable edat té alguna incidència, i de quina manera incideix en els resultats, caldria analitzar una mostra on hi hagués el mateix nombre d'entrevistats en cadascuna de les franges que s'han determinat. Com en el cas de la variable sexe, que també caldria partir d'una mostra en la qual la xifra d'homes i dones entrevistats fos la mateixa.

També es podrien incorporar en aquesta recerca les idees o les reflexions següents: en primer lloc, el fet que molts joves mequinensans hagin cursat els estudis universitaris a Lleida, a Tarragona, a Barcelona, a Saragossa o a Osca podria haver influït en la llengua que parlen actualment aquests joves i en la consciència lingüística que tenen com a parlants. A més, podria ser que, en el cas dels joves que han cursat estudis universitaris a alguna de les universitats catalanes, hi hagi alguna diferència en la manera com conceben el català que es parla a Mequinensa, en comparació amb els estudiants que han cursat estudis universitaris a Saragossa o a Osca. En se-

gon lloc, es podria incorporar una franja d'edat nova per a l'anàlisi de les diferents franges d'edat: a banda de recollir dades sobre la consciència lingüística dels adults que tenen entre 50 i 65 anys i els joves que tenen entre 20 i 35 anys, es podria tenir en compte la consciència lingüística dels adults de més de 75 anys, per tal d'afegir aquesta franja d'edat a l'anàlisi comparativa que s'ha plantejat en aquest estudi.

Laura Farré Badia

Bibliografia citada

DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA i Natxo SOROLLA (coord.): *Els usos lingüístics a la Franja*, 2014. Barcelona, Generalitat de Catalunya.

GALAN, Josep (1999): "El lèxic esmorteït de la parla de Fraga", dins de VALLVERDÚ (ed.), p. 95-101.

GIRALT, Javier, i Maria Teresa MORET (2017): "Les llengües a la Franja", dins de DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA i SOROLLA (coord.), p. 12-15.

MORET, Hèctor (1994). *Sobre la llengua de Mequinensa*. Terol: Institut d'Estudis del Baix Cinca. (Citem per l'ed. 21996.)

MORET, Hèctor (1998). *Indagacions sobre llengua i literatura catalanes a l'Aragó* [S.I.]: Associació Cultural del Matarranya: Institut d'Estudis del Baix Cinca.

QUINTANA, Artur (1989). *El català a l'Aragó*. Barcelona: Curial Edicions.

SERÉS, Francesc (2015). "La Franja". *Revista de la càtedra sobre diversitat social de la Universitat Pompeu Fabra*, núm. 7, p. 104-118.

SOROLLA, Natxo (2017): "La llengua a la llar i la transmissió lingüística intergeneracional", dins de DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA i SOROLLA (coord.), p. 16-19.

VALLS, Esteve (2019): *La llengua escapçada. Un estudi sobre l'autonomització dels parlars nord-occidentals a la cruïlla catalanoaragonesa*. Barcelona, Generalitat de Catalunya.

VALLS, Esteve (2020). "Arribarà al segle XXII, el català de la Franja?". *Temps de Franja*, núm. 145.

VALLVERDÚ, Josep (ed.): *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a la Franja (Calaceit i Fraga): 17 i 18 d'octubre de 1997*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

NOTES

(1) Vull agrair, en primer lloc, als 272 mequinensans que han contestat l'enquesta la seva col·laboració: sense les dades que m'han proporcionat, aquest treball no s'hauria pogut portar a terme. En segon lloc, vull agrair a Magda Godia, alcaldessa de Mequinensa, l'estímul constant i les converses interessants sobre temes de llengua. En tercer lloc, vull agrair a Míguel Llop l'interès per la meua recerca i la idea que em va donar, durant una conversa sobre temes de llengua, sobre la consciència lingüística dels mequinensans i la necessitat de contribuir a dignificar la llengua que es parla al Poble. Probablement, sense aquesta idea de Míguel Llop aquest treball no s'hauria portat a terme. En quart lloc, vull agrair a Lourdes Ibarz, Batiste Estruga, Hèctor Moret, Antonio Llop i Jesús Llop, entre molts altres mequinensans, l'interès que han mostrat sempre per la llengua del Poble i la feina que han fet, durant tots aquests anys, per visibilitzar-la i per dignificar-la. En cinquè lloc, vull agrair a Rubén Aldabó, Jordi Aranés, Tere Borbón, Salvador Alcabó, Maria José Callizo, Tere Ibarz, Ana Lopera, Begoña Navarro, Tere Palau, Raquel Reinado i Pilar Silvestre la seva contribució al projecte: tots ells han respost tots els meus dubtes lingüístics relacionats amb l'ús d'algunes paraules del parlar del Poble i, a més, molts d'ells m'han proporcionat paraules que no coneixia i que he pogut incorporar a aquest treball. En sisè lloc, vull agrair als membres del grup d'investigació Coses del Poble l'oportunitat de participar en aquest projecte i la confiança que han dipositat en mi des del començament. Sobretot, a Raquel Caballé, Batiste Estruga i Lourdes Ibarz, que m'han acollit d'una manera molt càlida i sempre m'han fet sentir com a casa. Finalment, vull agrair molt sincerament a Rubén Aldabó el suport incondicional i la voluntat de compartir amb mi les meves il·lusions i els meus projectes. Però sobretot vull agrair a Rubén Aldabó l'ajuda que m'ha proporcionat, amb la creació d'un programa informàtic especial per a l'ocasió que m'ha facilitat la tasca de processament de les dades.

(2) Quan es va fundar, i fins al 1990, el nom que tenia era el següent: Institut d'Estudis Fragatins.

(3) Per saber-ne més, vegeu VALLS (2019). En trobareu la referència completa a la bibliografia.

(4) Tal com apunta MORET (1994: 142), no hem d'oblidar, a més, que l'Ajuntament de Mequinensa va ser un dels 17 ajuntaments de l'Aragó catalanòfon que va signar el 1984 la declaració de Mequinensa, que es va signar amb l'objectiu que els ajuntaments es comprometessin a "fomentar l'ús públic del català als nostres pobles, retolació bilingüe de carrers i places, edictes, mitjans de comunicació, etc." (QUINTANA, 1989: 107-108).

(5) Algunes de les persones que han respost el qüestionari, sobretot nois i noies joves que cursen estudis universitaris, fa un parell d'anys o tres que viuen a Lleida només entre setmana, els caps de setmana tornen a Mequinensa. En aquests casos, de canvi de ciutat de residència puntual a causa dels estudis universitaris, es considera que els informants són mequinensans i que viuen o han viscut pràcticament sempre al Poble.

(6) Pel que fa als exemples, la majoria estan basats en els usos quotidians, en sentit figurat, de cadascuna de les paraules.

(7) En aquest cas, la xifra de respostes en blanc és més alta perquè l'àmbit laboral és un àmbit que potser afecta a menys mequinensans que la resta d'àmbits, sobretot pel que fa als mequinensans de més de 65 anys.